

"MISTERIUM MAGNUM"

Per tal de crear la situació que produeixi l'estat requerit, l'espai, els objectes, el nostre comportament... els diferents elements que possibiliten l'acte formen part d'un procés experimental que, en acabar-se, perden el sentit de ser, esdevenen deixalles. L'espectador, amb una actitud contemplativa, hi espera reconèixer, en les formes o en el procés, una pretesa obra d'art; fins al final no intueix que aquesta, si és enlloc, és en les tensions que s'originen allí.

Com el performance o el hàpeneig el joc, la intervenció de diferents mitjans expressius el fa aparèixer com a *mixed media* en aquest, però, el públic no és espectador ni possible interventor en l'esdeveniment, és l'instrumental fonamental per a la realització de l'acte. El creador hi apareix com a presència anònima. L'anonimat, com a part essencial de l'acte, suposa un rebuig a un sistema de l'art, en el qual se sobrevaloren els noms, i també a l'homogeneïtat que produeix que tot allò que es vulgui fer conèixer hagi de passar per l'adreçador de l'economia de mercat, llei de l'oferta i la demanda, o el que quasi és pitjor, buscar el suport de determinades institucions. Però més enllà d'aquest fet, que, d'una manera o d'una altra, aquesta mena d'actes ja denunciaven per si mateixos, l'absència de creador situa l'espectador davant l'obra en la mesura que aquesta demana.

Estar tancat, la foscor, la música obsessiva, l'espai reduït, el temps detingut, les projeccions porno i sado-masoquistes van incrementant a poc a poc la tensió, les reaccions no triguen, es crea un espai i un temps fictici en el qual l'espectador perd la relació amb l'exterior. L'oposició evident entre l'espai ocupat pel públic i el dels personatges ocults creen la imatge d'una possible transgressió; dos mons separats, l'acció i la contemplació es confonen on els actors es queden quietos mentre el pretès espectador, neguitós davant uns fets que no arriba a entendre perquè li falten dades, es mostra indefens, és ell l'observat, mira de fugir d'una situació que si més no se li fa aclaparadora i, en no aconseguir-ho, opta per trencar la barrera que el separa amb els no-actors. La despersonalització, el distanciament d'uns cossos anònims fa que els subjectes apareguin com a objectualitats; el dolor psico-espiritual, després d'una contenció de l'acció, s'allibera amb la violència física. Un problema individual es torna col·lectiu.

El menyspreu, les amenaces al públic connecten amb una tradició d'actes que es remunten a l'any 1916 quan, a Zuric, sorgeix un intent d'anihilar qualsevol índex acadèmic-domàtic de l'art de l'època; com també la prepotència de certs artistes ben instaurats. Les representacions poètico-brutistes del dadaisme, al Cabaret Voltaire, són un primer focus que arriba aviat als circuits internacionals, es provoca i s'insulta el públic perquè es manifesti la seva agressivitat. La influència de la psicoanàlisi, a través dels escrits de C.G. Jung amb la seva concepció de les coses casuals o les

coses aleatòries, és decisiva sobretot en els experiments artístics d'Arp o de Tristan Tzara.

Dadà, en convertir-se en un espectacle total d'art, estableix les bases de l'art d'acció. Durant els anys 50, el fluxus i el *hàpening* en reben la influència; en connexió amb la psicologia i la sociologia donen peu a un acostament entre art i realitat vital.

Les vinculacions amb accions performàtiques o el *body art* que produeix el caràcter experimental dels anys 60-70 és degut, en principi, pel nihilisme, la provocació o el ritualisme, especialment radical en el cas de l'Accionisme Vienès, amb un fort component d'autodestrucció, com ara les cerimònies brutals o obscenes de H. Hirsch, amputacions extremes com les que envien Schwarzkogler a l'altre món; o unes altres de més controlades com les de Gina Pane. En el *body art* el propi cos apareix com a objecte de comunicació, la presumpta objectualitat del subjecte pressuposa establir un diàleg profund amb allò que som.

Manipular el públic, amenaçar-lo, provocar-lo evidencia un interès no pas per l'individu, o no sols per l'individu, sinó per les relacions, pel que és social, col·lectiu. Reflexionar sobre l'estat de les coses: una situació que no deixa de produir-nos una certa perplexitat, un buit.

Misterium Magnum: el punt negre

Com s'entén que dintre de l'organització de les activitats, en el si d'Intermèdia-II, hi hagués un esdeveniment com aquell Misterium Magnum, el qual representava la desorganització mateixa i el trasbals, un esdeveniment que per la seva naturalesa era la destrucció de tot el que podia succeir?

La tranquil·litat de la vida universitària es va veure pertorbada per un focus efímer d'horror. Misterium Magnum, el punt negre d'Intermèdia-II, no pot desqualificar la resta d'activitats que configuraren una jornada artística tan gran, simplement n'és la negació, és el contrapunt necessari al transcurs serè dels fets; per això amb la negació afirma; per això que el fill maleït es cruspèixi Intermèdia-II sense misericòrdia no anul·la pas el pare que li permeté de ser, sinó ben al contrari, el manté en tota la seva riquesa. Que el fill es deu al pare que l'ha fet ser, és evident; que el pare es deu, al seu torn, al fill díscol el qual ha deixat a aquell part de la seva fortuna, també és evident; la traïció de Misterium (que es desmarqués d'Intermèdia-II) va ser, doncs, un pacte tàcit: el pare, prou llest, situà el seu monstre al final de la llista dels grups participants que hi havia escrits a la targeta d'anunci. El dia de l'acte, el va col·locar en un racó, a les fosques, perquè els seus crits, des d'aquest lloc discret, se sentissin sense escàndol general, i perquè per reverberació (en acabat de l'acte) anessin de boca en boca, i així la seva ira s'aniria estenent a totes les ànimes.

Aquest esperit de negació ultrapassa la memorable jornada que el va infantar, i s'amplia a tota la realitat plàcida i insulsa que ens envolta, la seva raó de ser és aquesta mateixa estabilitat que l'exaspera. Ens podem demanar què li hem fet a aquest individu,

sigui qui sigui; qui és aquest que ronda pels passadissos de la facultat mirant-nos en secret amb la seva mirada punyent i els seus pensaments virulents; qui va tancar un públic inquiet al darrera d'una reixa metàl·lica i a les fosques; qui ens va desitjar la nàusea amb aquella música repetitiva, que no s'acaba mai, infantil i lasciva alhora, i amb la projecció d'unes diapositives d'un erotisme i una perversió que per força ens havien de torbar; qui, després de vint minuts eters d'estar tancats i d'asfíxia, en veure que la reixa cedia per la histèria de la concurrència, es va treure un ganivet de carnisseria i es va llançar sobre els empresonats; qui, finalment, amb el canvi radical d'aquella música hipnòtica a uns sons sorollosos i bestials, va acabar tirant-nos amb tota la ràbia aquelles despulles de gallina que ens tenia reservades en una galleda; qui, des de fora, finalment va obrir-nos la porta per deixar fugir la gent espantada desitjosa de la llum i l'aire pur exteriors.

L'encalmat transcurs de les existències genera subterràniament les coses desagradables, i així, mentre que a la generalitat de les persones li correspon l'equilibri de la subordinació a l'ordre, a un subjecte determinat li correspon peremptòriament el desequilibri de la insubordinació. En aquest concorre amb plena sinceritat tot allò de negatiu que la generalitat s'obstina a ignorar -amb tota la raó, car és un perill per a la seva conservació-, la bruta santedat del conjunt humà provoca que el mal i l'odi constrets s'encarnin en una sola individualitat que, per la seva determinada natura, està predisposada a desbordaments que l'excedeixen -llegiu-hi *Misterium Magnum*. ¿En té la culpa, doncs, la generalitat perquè calla el que l'individu heretge es veu abocat a dir, o bé el culpable és l'heretge perquè pronuncia allò que s'ha de silenciar? No n'hi ha, de culpable, és la naturalesa que necessita girar-se contra ella mateixa per ser l'inacabable moviment de contraris que és; i, encara, tot es desenvolupa amb una innocència perfecta, perquè de la mateixa manera que no podem acusar-nos de témer allò que ens repugna i ens perjudica, el perjudicador i repugnador tampoc no pot ser reprovat pel fet que ofereix allò que no tenim i així s'equilibra la balança; en suma, la innocència de totes dues parts es basa en la necessitat de l'existència i l'acció d'ambdues. La generalitat en la qual recau el bé no és ningú que constitueix una massa anònima, l'individu en qui s'encarna el mal tampoc no és ningú -ja que aquest joc de forces desborda les identitats a través de les quals es manifesten-, la seva mirada corrosiva passa desapercibuda per a nosaltres portant sempre la destil·lació dels seu furor en allò que és amagat, no compta la seva persona concreta, sinó la foscor que la posseeix. Darrera les paraules *Misterium Magnum*, s'hi amagava una acció sorpresa que el públic no havia de conèixer -ningú no hi cau voluntàriament, en una trampa-, sota les caputxes i les túniques negres que duïen no s'hi amagava ningú, perquè ells eren la mateixa acció, el vòmit visceral, l'odi irreprimible, l'única resposta possible al capteniment respectable de les ments benpensants. Ara bé, seria massa simple quedar-nos amb aquest maniqueisme en el qual el Gran Misteri -que aquí mirem de dilucidar- seria l'encarnació del mal, si fos així segur que ell no ens passaria desapercbut, la seva presència, autèntic sofre abrusador, fins i tot

espantaria els gats que es veuen rondar de tant en tant pel jardí de la facultat. No és pas així, tampoc no s'ha de ser infantil, ja que l'odi que ens té és a la mida del seu amor; ell, que s'aferrissà contra nosaltres -els braços garrotats entre els ferros de la reixa divisora- brandant el ganivet, el que volia de debò ¿no era travessar la barrera i abraçar-nos mal que fos una abraçada de sang? Sota la màscara negra clamava la desesperació del seu desig desbocat, ell que portava l'amor fins a la mort, l'amor trencat i torturat del crucificat, germans seus a la vida, a l'infern, al cel... Qui no va plorar d'amagat, aquell dia, notant el seu germà clivellat de tendresa envers ell -envers tots els assistents? Qui no va ajuntar les seves llàgrimes amb les del dement emmascarat? En el fons tots vam compartir la seva angoixa, la seva ràbia -recordem que quan les impotents víctimes van sortir corrent del cau sinistre van començar a cridar i a tirar, enrabiats, tots els caramels de seltz que hi havia instal·lats (en forma de creu cristiana, per cert) contra la porta dels malvats executors, els quals s'havien afanyat a tancar la porta amb pany i clau per por que no els linoxessin-, en el fons, l'hem estimat com també ell a nosaltres. *Beati qui esuriunt, et sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur.*

